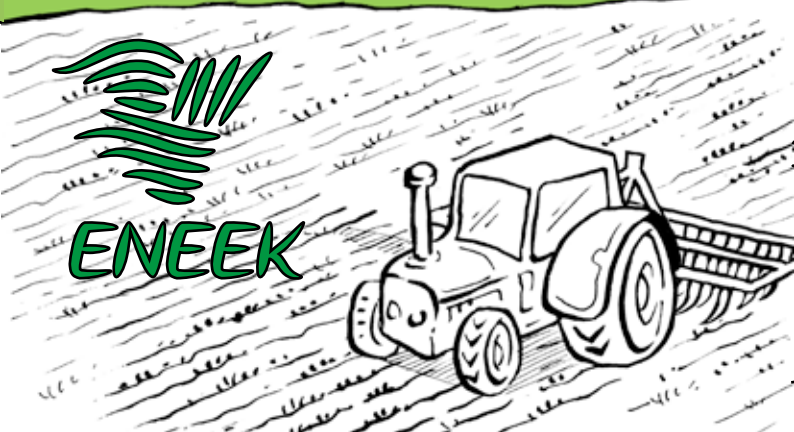
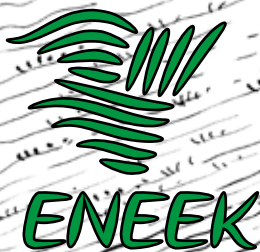
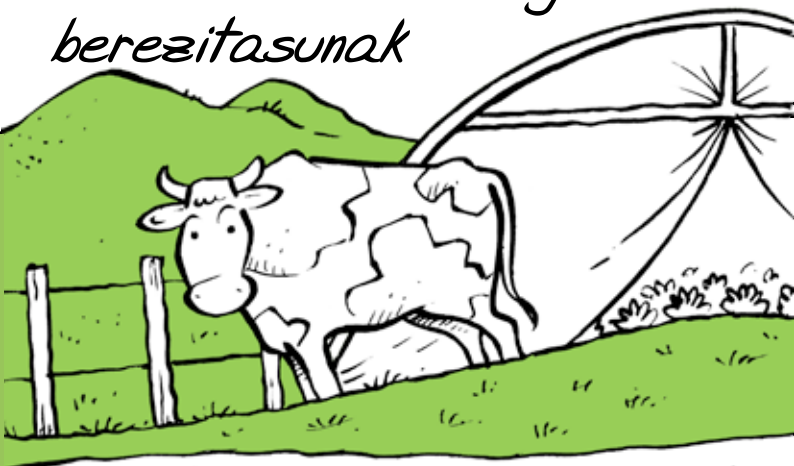

Nekazaritza ekologikoaren berezitasunak

www.eneek.org

SARRERA

Gida honetan elikagai ekologikoen ekoizpenak dituen berezitasunak zehazten dira. Lehendabizi pertsona eta enpresek izan behar duten konpromiso maila azaltzen da eta ostean nekazaritzak, abeltzaintzak eta elikagaien eraldaketa jarduerak dituzten ezaugarriak zehazten dira.

Berezitasun guzti hauek 4 irizpidetan oinarritzen dira: OSASUNA, EKOLOGIA, ZUZENTASUNA eta ARDURA.

DEFINIZIOA

“Nekazaritza ekologiko, biologiko edo organikoa, luraren emankortasuna eta, ekosistemen zein gizakien osasuna mantendu eta indartzen duen elikagaiak ekoizteko eredia da. Prozesu ekologikoetan, biodibertsitatean eta lekuan lekuko zikloetan oinarritzen da, kutsadura eragingo luketen kanpo baliabideak baztertuz. Horregatik, nekazaritza ekologikoaren teknikak muzin egiten die ongari kimiko, pestizida, genetikoki eraldaturiko organismo eta orokorrean, naturalak ez diren bestelako gai sintetikoak”.

ENEK

Euskadiko Nekazaritza eta Elikadura
Ekologikoaren Kontseilua
Consejo de Agricultura y Alimentación
Ecológica de Euskadi

www.eneek.org

Nekazaritza ekologikoan
ari diren pertsona eta
enpresek KONPROMISO
MAILA handia dute.

Honek bermatzen du
sektorearen gardentasuna
eta kontsumitzailearen
konfiantza.

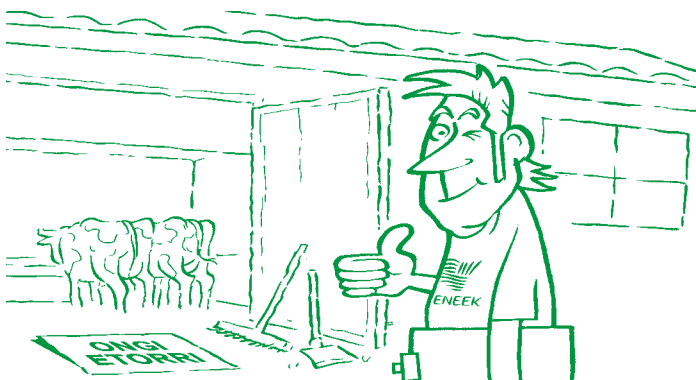

ERREGISTROA

Ekoizpena ekologiko, biologiko edo organiko izendapenarekin merkaturatzeko, Nekazaritza Ekologikoaren Kontseiluan, ENEEkan inskribatzen dira lursailak eta azpiegiturak.

GARDENTASUNA

Azpiegiturak eta beharrezko informazio guztia, aztertzeko erraztasunak ematen dira. Era horretan, baieztatu dezakete lana eredu ekologikoaren arabera egiten dela.

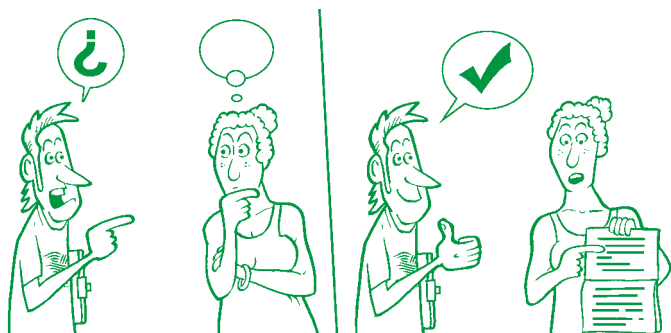

Kontseiluak uneoro daki zein plangintza duen baserri-tarrak laboreei dagokionez edota ganaduaren hazkuntza-programari dagokionez.

Eraldatzaile ekologikoek aldeaz aurretik komunikatzen dizkiote kontseiluari eraldaketa-lanak egingo diren datak. Era horretan, ikuskatzaileek aukera dute prozesua bertatik bertara ikusteko.

INFORMAZIOA

Egindako lanen gorabeherak idatziz jaso eta harremana izan dezaketen dokumentuak gordetzen dira. Informazio guzti hau Kontseiluaren esku jartzeko da, honek baieztatu dezan Nekazaritza Ekologikoaren araudia bete dela.

Eraldatutako elikagaiak ekoiztean, prozedura-fitxetan batzen dira erabilitako lehengaiak, kopuruak eta prozesuaren gorabeherak.

ETENGABEKO HOBEKUNTZA

Kontseiluko ikuskatzaileek detektaturiko arazoak konpontzen dira, hauek berriz ez gertatzeko neurriak ezarri.

ARRETA

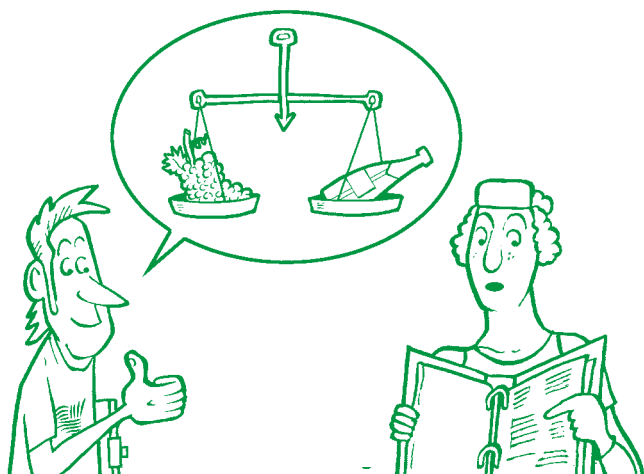

Kontsumitzaile edota bezeroek egindako erreklamacioak gordetzen dira, eta idatziz erantzun. Kontseilua informatzen da tankera honetako gertakariez.

EBALUAKETA

Kontseiluko langile adituek ekoizpen eremuak bisitatzen dituzte, landaketak eta azpiegiturak ikuskatuz, eta beharrezkoa bada, analisiak egiteko laginak jasotzen dituzte.

Sartutako lehengaien eta ateratako produktu ekologikoen kopuruak bat datozela egiaztatzeko balantzeak egiten dituzte.

KUTSADURA EKIDITEKO NEURRIAK

Nekazaritza ekologikoarekin bateragarriak ez diren produktu edo substantzien kutsadura ekiditeko neurriak hartzen dira, prozedura zorrotzak ezarriaz.

Ekoiapen ekologikoa egiten den eremuan ez dira onartzen nekazaritza ekologikoan erabili ezin daitezkeen substantziak edo materialak.

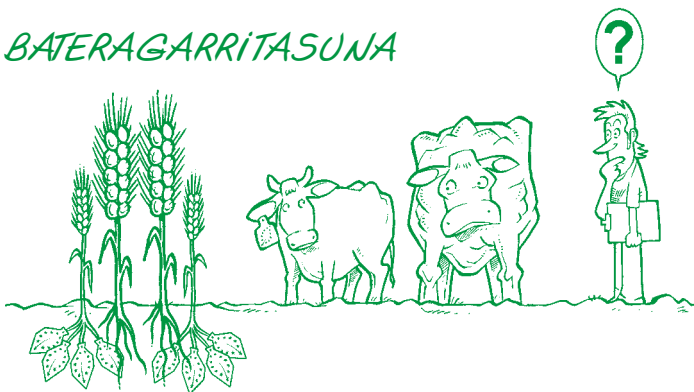
Produktu ekologikoen eraldaketa etenik gabeko sortetan egiten da, fisikoki edota denboran zehar banatuta.

KUTSADURA EKIDITEKO NEURRIAK

Garbiketa egokiak egiten dira, osasun baldintzak bermatuz.

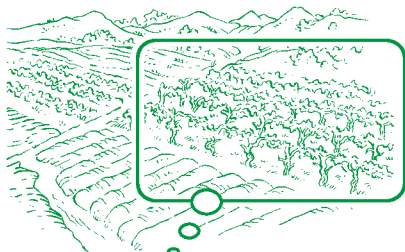
BATERAGARRITASUNA

Lursailen bat eredu ekologikotik kanpo landatzen bada, bereizteko moduko landare barietateak izaten dira. Era berean, ereditik kanpo hazitako animaliak espezie desberdinekoak izan behar dira.

TRAZABILITATEA

Bermatu egiten da ekologikoak ez diren produktuak ez direla eredu ekologikoari erreferentzia eginez merkaturatzen.

Produktu-sortaren zenbakiak erabilitako lehengaien jatorria jakiteko modua ematen du.

Produktu ekologikoak etiketa batekin garraiatzen dira eta bertan produktuaren jabea edo egilea eta baita ekoizpenaren kontrola egin duen erakundea ere (gure kasuan, ENEEK) aipatzen dira. Informazio berbera faktura eta emate-agirietan agertzen da.

INPORTAZIOAK

Europar Batasune-
ra inportatzen diren
produktu ekologiko-
tan ere jatorri ekolo-
gikoa bermatzen da.

IDENTIFIKAZIOA

Soilik nekazaritza eredu ekologikotik lortutako elikagaiak merkaturatu daitezke Ekologiko, Eko, Biologiko, Bio eta Organiko aipamenekin.

Nekazaritza Ekologikoaren esaugarriak Europa guztirako indarrean den 834/2007 (EB) Araudian finkatuta daude, bai ekoizpenari zein etiketatuari dagokionez. Euskadin, produktu ekologikoek araudi hori betetzen dutela bermatzen duen kontrol agintea ENEEK da, Euskadiko Nekazaritza eta Elikadura Ekologikoaren Kontseilua.

Elikagai hauen etiketan, Europar Batasuneko ekologiko logoa - "eurohostoa" - agertu behar da eta honekin batera produktuaren benetakotasuna ziurtatu duen entitatearen izena eta kodea. Euskadin ziurtatutako elikagaiak ENEEK erakundearen kodea daramate, ES-ECO-026-VAS. Logoaren presentziak produktu ontziratuetan, zein ekoizlearen inskripzioak eragile ekologikoen erregistroan, bermatzen dute produktua era ekologikoan landu (landaketak) edo hazi (animaliak) edota eraldatu (transformatuak) dela.

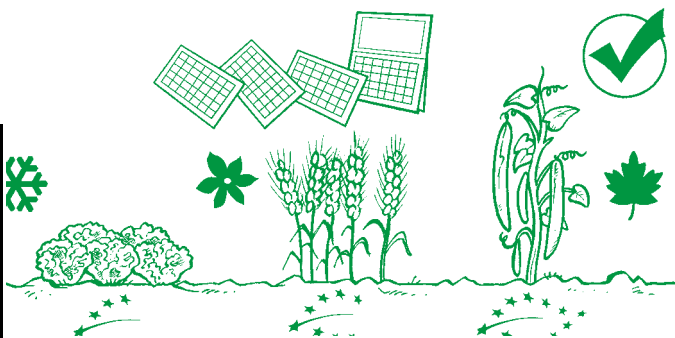
ES-ECO-026-VAS
EB Nekazaritza

LANDARE
EKOIZPENAREN
ezugarriak
Nekazaritza
Ekologikoan

EREDU EKOLOGIKORA EGOKITZAPENA

Ekoiapen ekologikoari ekiten dion lursail berri bakoitzak egokitzapen-epe bat pasa behar du. Lursail hauetan lortutako ekoiapenak ezin dira ekologiko moduan merkaturatu, egokitzapen-epea pasa arte.

JEKAZARITZA

LURRAREN, URAREN, AIREAREN,
LANDAREEN ETA ABEREEN
OSASUN EGOERAREN HOBETZEA

Baliabide naturalen erabilera arduratsua egiten da, naturaren sistemak eta zikloak errespetatuz. Hau da: luraren, landareen, airearen eta abereen osasuna zainduz, eta guztien arteko oreka bilatuz. Norberaren baliabideei etekina ataratzeari hobesten da, kanpoko baliabideen erabilera ahalik eta gehien gutxituz.

LURRAREN, URAREN, AIREAREN, LANDAREEN ETA ABEREEN OSASUN EGOERAREN HOBETZEA

Ureztapena: ez dira sistema hidroponikoak erabiltzen, ez eta ureztapenean sintesiako ongarri nitrogenatuak gehitzen dituzten sistemak ere.

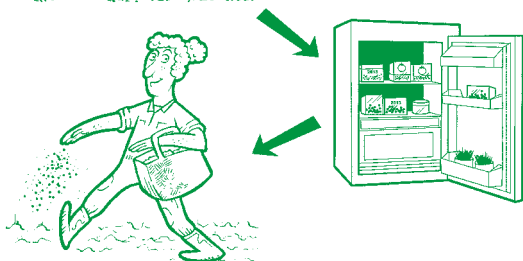
*Erabiltzen diren materialei ahalik eta probetxu gehien ateratzen saie, hauen berrerabilpen eta birziklapen ego-
kia eginez.*

*Energiaren erabilera arduratsua egiten da. Ez dira berokuntza-sistemak edo argiztapen-sistemak erabil-
tzen, laboreen berezkoa den sasotasuna bizkortu edo
luzatzeko.*

HAZI ETA LANDEREEN AUKERAKETA

Nekazaritza bioaniztasuna sustatzen da. Baserritarrek espezie ezberdin asko landatzen dituzte, ahalik eta produktu-aniztasun handiena izateko, eta laboreen txandaketa era egokian egin ahal izateko..

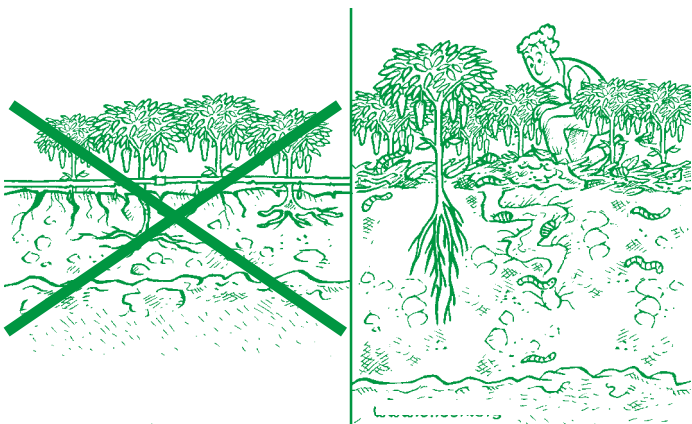
NEKAZARITZA

Salmenta eremu hurbilean egiteak ahalbidetzen du tokian-tokiko barietateekin lan egitea..

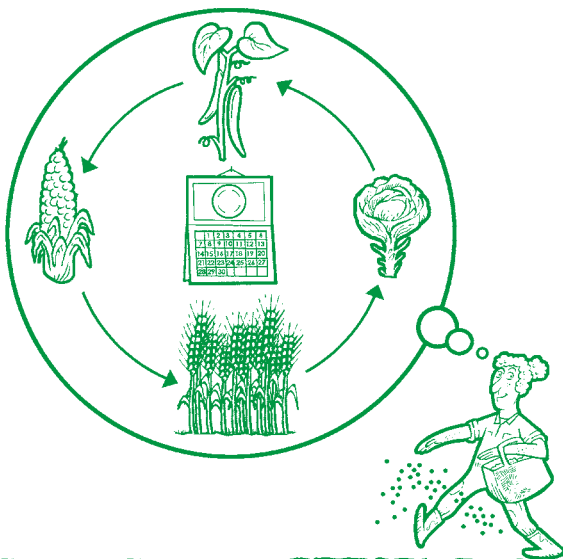
Haziak, landareak eta, oro har, erreprodukzioarako erabiltzen diren materialak ekoizpen ekologikotik lortuak dira. Beraien sorreran ez dute tratamendurik jazo pestizidekin, eta haziak ez dira ez kimikoki ez injenieritza genetikoaren bidez tratatuak izan.

LURRAREN EMANKORTASUNA INDARTU ETA SUSTATU

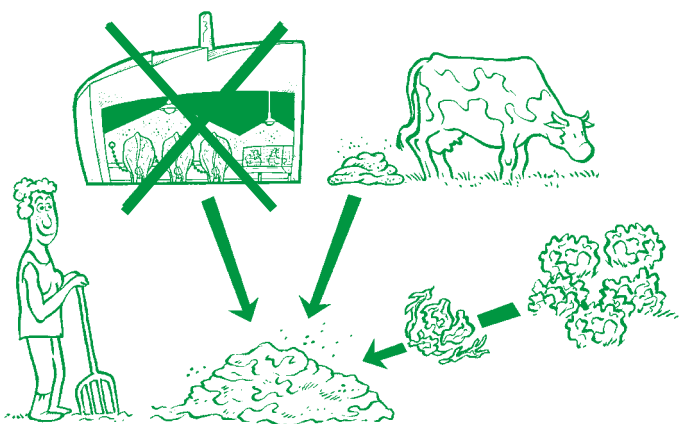
*Nekazaritza ekologikoan erabiltzen diren teknikek lur-
reko materia organikoa mantendu edo areagotzen
dute. Honek luraren egonkortasuna eta bioaniztasuna
indartzen du, luraren beraren trinkotzea eta higa-
dura ekidinez.*

NEKAZARITZA

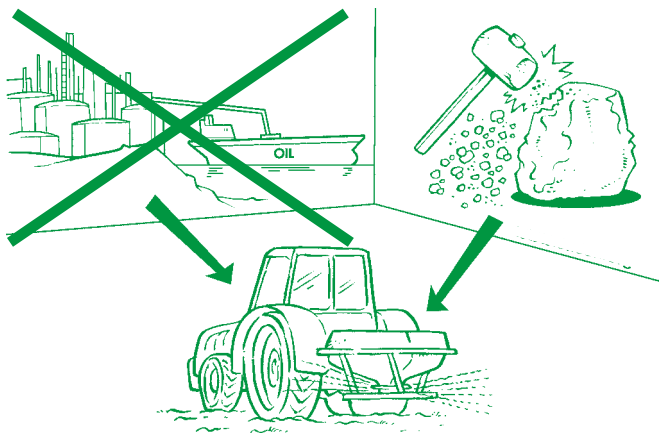

*Lursail batean landatzen diren laboreak txandaka-
tzen dira, lekariak, ongarrri berdeak eta bestelako
espezieak tartekatuz.*

LURRAREN EMANKORTASUNA INDARTU ETA SUSTATU

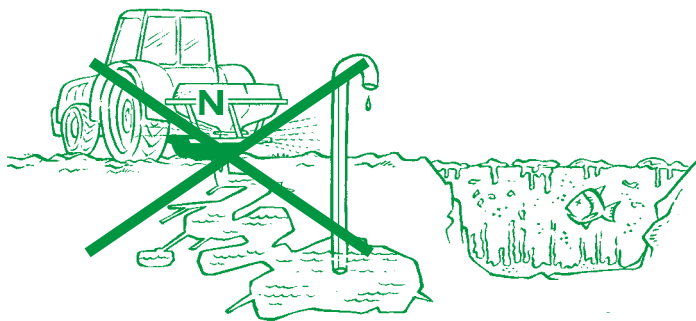

Abereen simaurra eta bejetaletatik eratorritako hondakinak konpostatu egiten dira, ekoizpen bejetalean edota abeltzaintzan erabiliak izateko. Abeltzaintza intentsiboan (loditegiak, kaiolak) sortutako simaurrak ez dira erabiltzen.

Mantenugaien aldetik gabesia konkretuak izanez gero, edo luraren estruktura hobetzeko, jatorri mineraleko ongarri edo egokitzaileak erabili daitezke, beti ere disolbagarritasun txikia dutenak. Jatorri sintetikoak edo industriala duten ongarri edo egokitzaileak ez dira onartzen.

LURRAREN EMANKORTASUNA INDARTU ETA SUSTATU

Ongarriketan lurriari gehitzen zaion nitrogenu kopurua mugatua dago, ingurumenaren kutsadura ekiditeko.

Ohikoa da landareekin edota mikoorganismoekin egin-dako prestaketak erabiltzea, lurra zein lurrean bizi diren mikoorganismoak indartzeko.

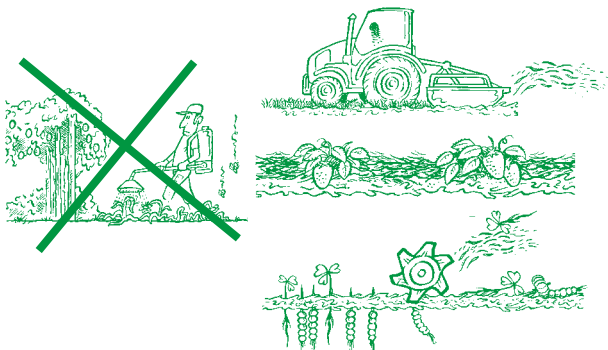
IZURRIEK, GAIKOTASUNEK ETA BELARREK ERAGINDAKO KALTEEN PREBENTZIOA

Lurraren emankortasuna eta aktibitate biologikoa in-dartzen dira, laboreen txandakatzea doitu, tokian-to-kiko klimaren ezaugarrietara hobekien moldatzen diren espezie eta barietateak aukeratu, eta labore bakoi-tza bere sasoiari landatu.

NEKAZARITZA

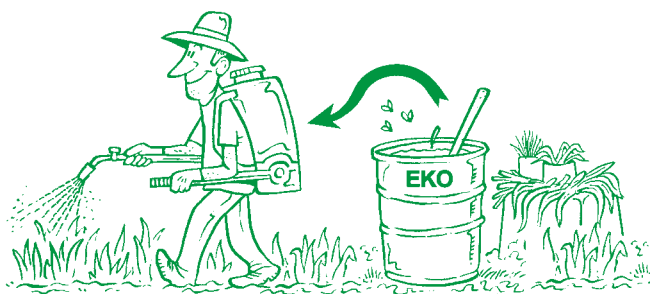

Izurri izan daitezkeen intsektu eta abereen etsai na-turalen presentzia bilatzen da, batzuen eta besteen arteko oreka bilatu. Adibidez: landu gabeko lursailak uzten dira, fauna lagungarriaren gordelekuak sortu.

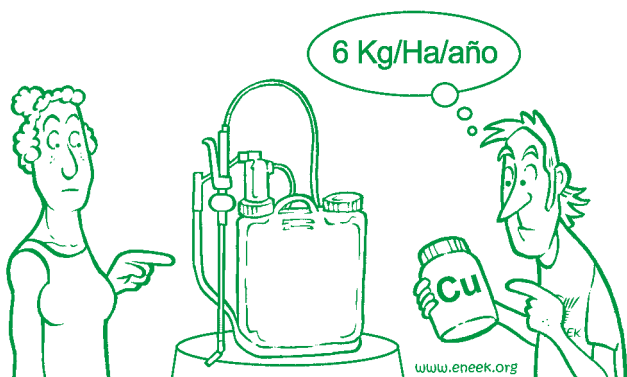

Belarren kontrolerako, ez da sekula baliabide kimiko-rik (herbizidak) erabiltzen. Aldiz, laboreen txandakatzea doitzen da belar jakin batzuk kontrolatzeko; ereintza faitsoak egiten dira; teknika mekanikoak edo termikoak erabiltzen dira; akoltzatutak erabiltzen dira...

IZURRIEK, GAIKOTASUNEK ETA BELARREK ERAGINDAKO KALTEEN PREBENTZIOA

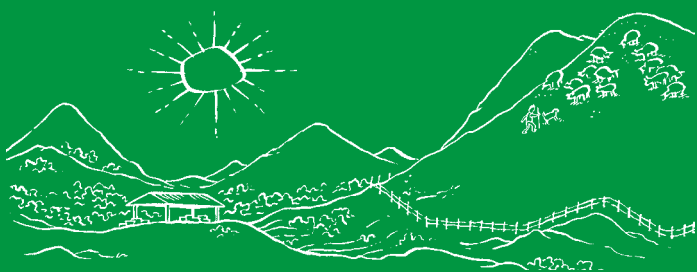

izurri edo gaitotasun baten aurrean hartutako prebentzio neurriak nahiko ez direnean, substantzia fitosanitarioak erabiltzen dira. Substantzia hauek abereetatik, landareetatik, mikrobioetatik edota mineraletatik eratorriak izan daitezke. Naturarentzat arrotzak diren substantziekin egindako prestaketak ez dira onartzen.

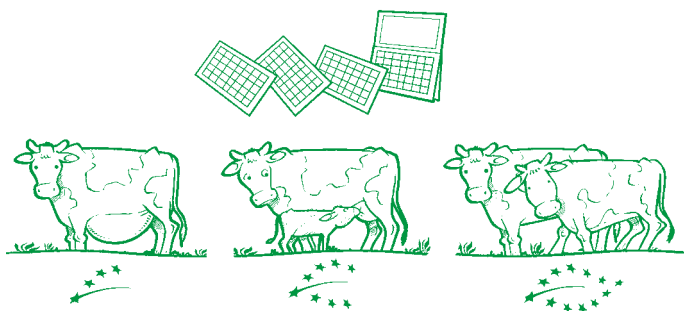
Kobrearen erabilera onartua, baina, mugatua dago: gehienez, 6 kg kobre erabili daitezke urtean, hektareako.

ABELZAINTZAREN
ezaugarriak
ekoizpen ekologikoan

EREDU EKOLOGIKORA EGOKITZAPENA

Ekoizpen ekologikoari ekiten dion azienda bakoitzak egokitzapen epe bat pasa behar du. Bertan lortutako ekoizpenak ez dira ekologiko bezala merkaturatzen egokitzapen epe hori pasa arte.

Epe hau belardiei zein abereei ezartzen zaie. Luza-pena abere-espeziearen araberakoa da.

Egokitzapen aldian zehar, abereen ardura duen pertsonak frogatu behar du abereen ongizateari buruzko oinarriko jakintzak badituela.

LURRARI LOTUTAKO EKOIZPENA

Ez dago baimendua lurrik gabe ekoiztea (abeltzainak bere lurrak kudeatu behar ditu, edota beste baserritar baten lurrak erabili ahal izateko akordio izenpetuak behar ditu):

- *Ganaduaren janaririk zati handi bat aziendan bertan ekoiztua izan behar du, edo hurbileko baserritar ekologikoei ekoiztua.*
- *Soberan dagoen simaurra aziendako lursailetan edo hurbileko baserritar ekologikoen lurretan banatzen da.*

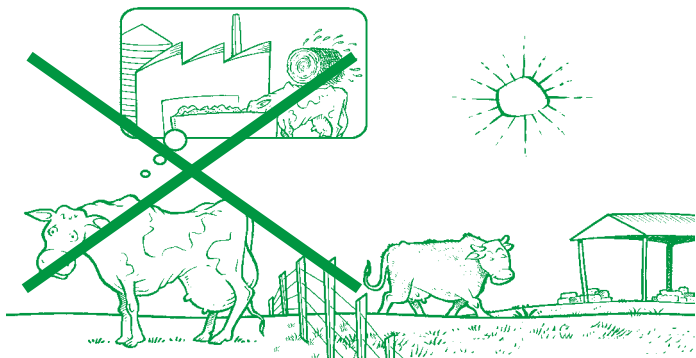
BELARDIEN MANEIOA

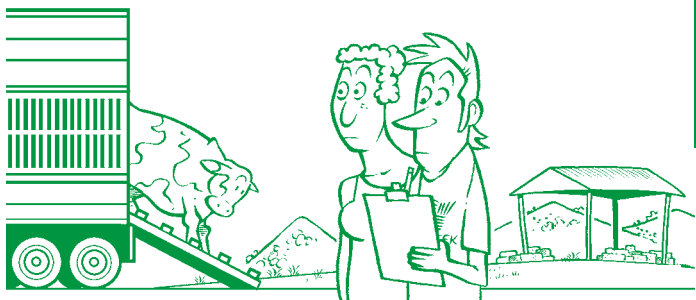
Ekoizpen begetalarentzat ezarrita dauden irizpideekin bat dator. Gehiegizko artzaintza gerta ez dadin, ganadu-zama (abere kopurua) mugatua da. Izan ere, horrek belardien kalitatea ekar dezake, higadura eta gehiegizko simaur kopuru batek sor dezakeen ku-tsa-dura dela eta.

ABEREEN JATORRIA

Ekoişpen ekologikora bideratutako abereak eredu ekologikora atxikitzen diren aziendetan jaiio eta hazi behar dira.

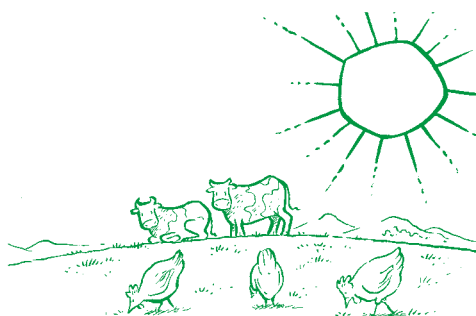
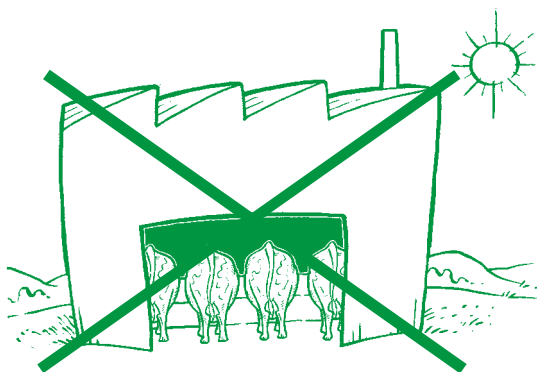

Abereen arraza aukeratzekoan, arrazak tokian-tokiko baldintzetara moldatzeko duen gaitasunari garrantzia ematen zaio (gaixotasunei aurre egiteko duen gaitasuna, indarra...), ahal den neurrian bertako arrazei lehentasuna emanez.

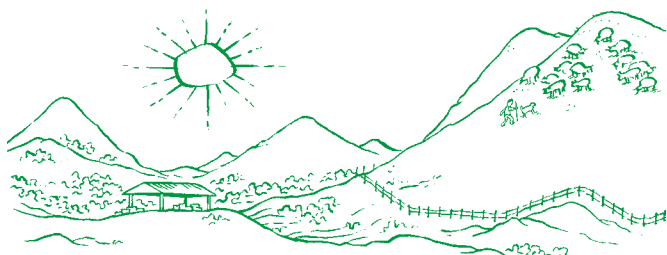

Hasikuntzari dagokionez, badago aukera jatorri ekologikoa ez duten abereekin lan egiteko, baina mugak daude ganaduaren adinari, pisuari eta berriztaturiko abere kopuruari dagokionez.

HAZKUNTZA AIRE LIBREAN

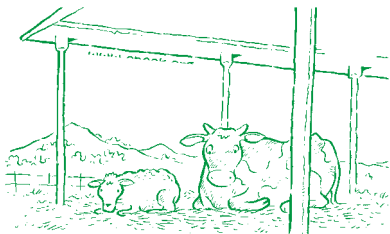
Baldintza atmosferikoek eta lurraren egoerak posible egiten badute, abereak aire librean daude (larreak hobesten dira).

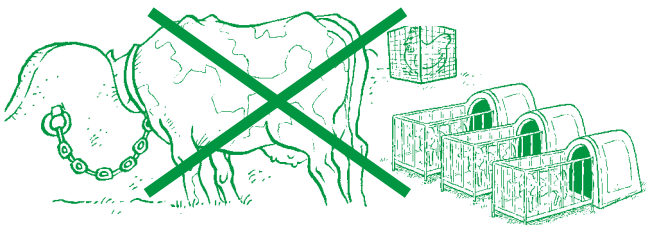
Hasikuntza ekologikoko abereak beste ganadu mota batzuekin batera egon daitezke lur komunaletan, lur hauetan egiten den maneja abeltzaintza ekologikoarekin bateragarria bada. Aldi berean, abeltzaintza ez ekologikotik datozen abereak lursail ekologikoetan ibili daitezke urteko sasoi jakin batzuetan.

ABELAZKUNTZA JARDUERAK ETA ESTABULAZIOA

Ukuiluak abereen beharretara moldatu behar dira, bai fisiologiari dagokionez eta baita abereen izaerari dagokionez ere.

Baldintza klimatologikoek abereak aire librean bizitzea ahalbidetzen duten lekuetan, ez da beharrezkoa abereek ukuilua izatea.

Abereak ez dira lotzen, edota indibidualki isolatzen, kasu puntualetan baizik (epe mugatu batez; segurtasun-arrazoiak direla medio; osasun-arrazoiak direla medio...).

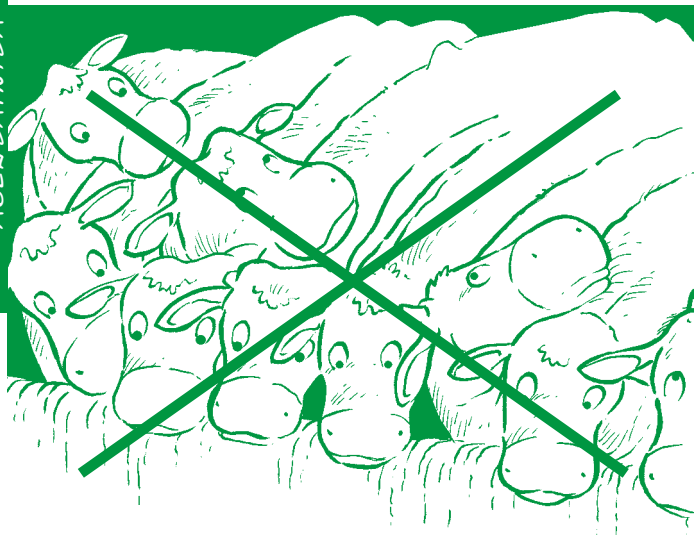
Behin txahalek astebeteko adina dutenetik aurrera, ez dira "box"-ak edo banakako kutxak erabiltzen.

ABELAZKUNTZA JARDUERAK ETA ESTABULAZIOA

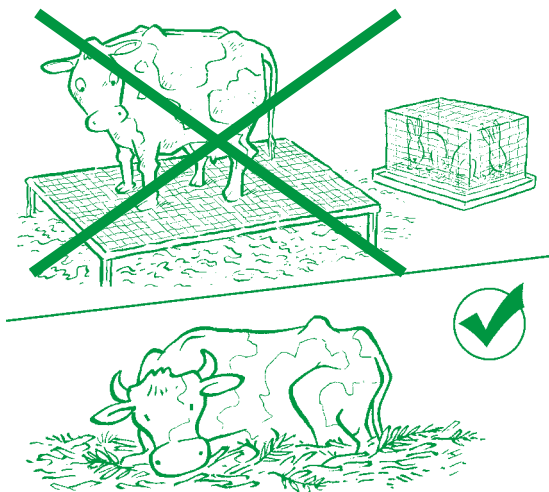
Etxaldeko baldintza ambientalak egokiak izatea bilatzen da: aire-zirkulazio ona, hauts gutxi, hezetasun egokia, temperatura eta argiztapen naturala.

ABELZAINNTZA

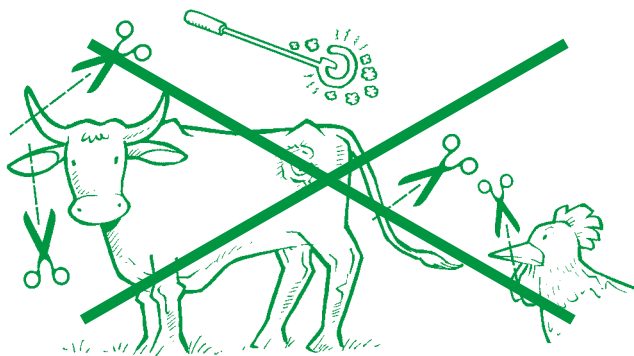

Ukultuan dagoen abere kopurua mugatzen da, erabilgarri dagoen azaleraren arabera, espeziearen arabera eta abereen taimanaren arabera.

ABELAZKUNTZA JARDUERAK ETA ESTABULAZIOA

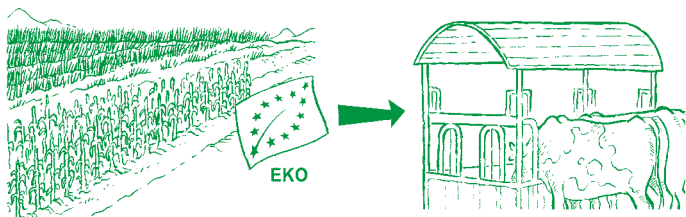
Ukuiuko zorruak irmoak dira. Simaurra jasotzeko sareta badaude, hauek ukuiuko azalera osoaren erdia baino gutxiago estaltzen dute. Atsedenguneetan, azpiak leku nahikoa hartzen du, eta lehorra da, material naturalez egindakoa.

Abereen sufrimendua minimora murrizten da, baita hilketaren garaia heltzen denean ere. Mozketak ez dira onartzen. Kasu bakoitzean egindako azterketaren arabera, adarren mozketa edo ardien bustanen mozketa baimendu daiteke, segurtasun arrazoiak, osasun arrazoiak edo ongizatea direla medio. Ekoizpen-mota tradizional batzuetan soilik, zikiratze fisikoa baimendu dago.

ELIKADURA

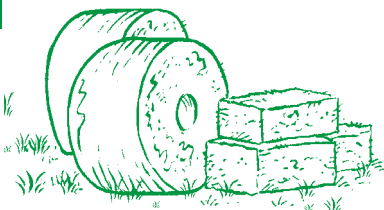
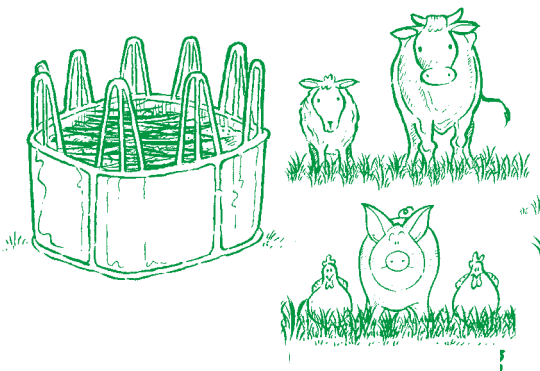
Elikadura ekoizpen ekologikotik edo egokitzapenean dauden ekoizpenetatik dator.

Pentsuak lehengai ekologikoez eta nekazal jatorria ez duten beste substantzia naturalez osatuak daude. Ez da onartzen pestizidek, kontserbagarriek edo transgenikoek eragindako kutsadurarik.

ABELZAINNTZA

+60%

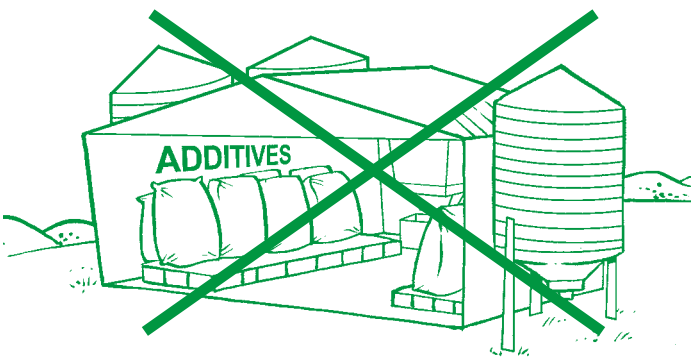
Belarjaleen kasuan, bazkak eguneroko anoaren %60 suposatzen du (gai lehorrean neurtua). Txerri eta hegaztien eguneroko anoaren zati bat ere bazkak osatu behar du.

ELIKADURA

Elikadura ekoizpen ekologikotik edo egokitzapenean dauden ekoizpenetatik dator.

Abereen elikadura, hein batean, etxaldean bertan edo inguruko beste etxalde ekologiko batzuetan ekoizten da (anoaren %60 belarjaleentzat eta %20 txerri eta hegaztientzat).

Pentsuen ekoizpenean, gehigarrien erabilera mugatua dago. Horrez gain, lehengaiak ezin dira kontserbagarriekin trataturik egon, eta lehengaiak lortzeko ezin daitezke disolbagarri kimikoak erabili.

GAIXOTASUNEN PREBENTZIOA ETA TRATAMENDUA

Abereen osasun-egoera egokia izateko, hauen berezko defentsa immunologikoak indartzen dira.

Gaixotasunen prebentziorako hartzen diren neurriak dira: arraza egokien hautaketa, kalitatezko elikadura, eguneroko ariketa fisikoa, larreetan aske ibiltzeko aukera, abere kopuru egokia eta ukuilu garbia (bal-dintza higieniko onean dagoena) izatea.

Prebentziorako tratamenduak egiten direnean, ez dira baliatzen sintesi kimikotik lortutako botika alopatikoak, ezta antibiotikoak ere.

Hasikuntza edo ekoizpena bizkortzeko substantzien erabilera ez dago onartua. Ugalketaren kontrolerako, ezin daitezke hormonak erabili.

Abereen sufrimendua gutxitzeko, gaixotasunak tratatu behar dira. Horretarako, lehenengo aukera tratamendu fitoterapeutikoak eta homeopatikokoak dira. Arazoa larria bada, eta sintesi kimikotik lortutako botikak edo antibiotikoak erabili behar izanez gero, albaitari baten ikuskapenarekin egingo da. Kasu hauetan, erabilitako botikentzat ezarrita dagoen segurtasun epea bikoiztu egiten da, tratamendua jaso duten abereen produktuak merkaturatu ahal izateko.

ERALDATUTAKO
PRODUKTU
EKOLOGIKOEN
ezaugarriak

OSAGAI EKOLOGIKOAK

Eraldatutako produktuen osaketan, nekazar jatorriko lehengaiak dira nagusi.

Produktu ekologikoen eraldaketarako erabili diren lehengaiak ziurtapen ekologikoa duten baserritarrek ekoiztu dituztela baieztatzen da.

Ziurtapena duten elikagai ekologiko eraldatuen osaketan, lehengaien %95 baino gehiago ekologikoak dira.

Produktu eraldatu batean ezin daiteke nahastuta egon jatorri ekologikoa eta ez ekologikoa duen osagai bat (berdin, egokitzapen prozesuan dauden etxaldeetan ekoiztutako osagaien zat).

Eraldaketan erabilitako osagaiak ezin dira Genetikoki Eraldaturiko Organismoetatik eratorriak izan.

GEHIGARRIEN ERABILERA MUGATUA

Produktu ekologikoen eraldaketan, gehigarrien erabilera ahalik eta gehien murrizten da. Substantzia jakin batzuen erabilera baimentzen da. Horretarako, zenbait baldintza bete behar dira: beste aukerarik ez dagoela ziurtatzen bada; produktuaren eraldaketarako edo kontserbaziorako ezinbestekoa bada; edo legediak gehigarri horren erabilera behartzen badu.

Fruta, barazki eta beste elikagai batzuen kontserbaziorako erabili daitezkeen gehigarrien zerrenda, eta hauek erabili ahal izateko bete beharreko baldintzak, araudi ekologikoan batuta daude.

DEBEKATURIKO SUBSTANTZIA ETA TEKNIKAK

Eraldaketaren edo biltegitratzearen ondorioz galdutako ezaugarriak berreskuratzeko teknika edo substantziak ezin daitezke erabili. Era berean, eraldaketa eskas baten emaitzak estaltzeko, edota produktuaren benetako izaera aldatzeko teknika edo substantzia ez daude onartuta. Elikagaiak tratatzeko erradiazio ionizatzaileak erabiltzea debekatuta dago.

ENEK

**Euskadiko Nekazaritza eta Elikadura
Ekologikoaren Kontseilua
Consejo de Agricultura y Alimentación
Ecológica de Euskadi**

www.eneek.org

*ENEK-en parte garen pertsona,
enpresa eta entitate guztien helburu
nagusia nekazaritza eta elikadura
eredu ekologikoaren normalizazioa
eta sustapena dira. Kontsumo eredu
ekologiko baten alde lan egiten dugu.
Horretarako Euskadiko nekazari eta
abeltzainen artean ekoizpen ekologikoa
bultzatzen saiatzen gara eta aha-
legin berezi hori herritarren belarri,
begi eta ahora eramaten. Honela, gure
eguneroko erosketen otzaran nekez
faltako dira konfiantza osoko elika-
gaiak, naturarekin bat eginez lortuak
direnak.*

ES-ECO-026-VAS